

Kardinál Vlk: Církev musí být živá, přes Facebook by nefungovala

20. září 2009 5:05

Kardinál Miloslav Vlk připouští, že církvi v celé Evropě ubývá "oveček". Nemyslí si však, že by stejně ubývalo i věřících. S dobou se proměňuje i církev, podle Vlka ale nehrozí, že by se třeba mše konaly jen po internetu. "Naše společenství musí být živé, přes Facebook by něco podobného nefungovalo," říká.

foto: David Port, MF DNES

Kardinál Miloslav Vlk se chystá do důchodu. Plánuje sepsat paměti a popsat vývoj politických a společenských vztahů během posledních dvaceti let.

Pane kardinále, máte se rozloučit s funkcí pražského arcibiskupa. Kdy to přesně bude?

Přesný den ještě neznám. Nebude to před příjezdem papeže. Podle náznaků z Vatikánu by se to mělo odehrát brzy - v říjnu či listopadu.

Papež přijede do Česka příští sobotu, prý přiveze i obálku, ve které bude jméno vašeho nástupce.

Slyším to od vás poprvé.

Takže to tak nebude?

Domnívám se, že nikoli. Návštěva je pastorační, to znamená návštěva "místní církve", personální věci a jiné problémy se většinou při podobných návštěvách neřeší.

Co se ještě musí odehrát do doby, než skončíte ve funkci?

Probíhá takzvaný kanonický proces. Hledá se vhodná osoba na funkci arcibiskupa. Jsou dotazováni všichni naši biskupové, ty oslovuje papežský nuncius akreditovaný v Česku. Oni mu sdělí své názory, ale jsou vázáni mlčenlivostí. Kromě toho jsou dotazováni i někteří kněží, a dokonce se mohou vyjádřit i laici. Vše se shromáždí u nuncia.

Kdo vybere to jméno? Doporučení dá nuncius a pak to schválí papež?

Nuncius sestaví takzvané terno čili trojku. Pošle to do Vatikánu na kongregaci pro biskupy. Plenární

zasedání kongregace posoudí návrhy, mohou promíchat pořadí a dají seznam papeži. Ten může vybrat i někoho jiného, mimo ta tři jména. To se ale stává jen málokdy.

Vyslovím jména tři biskupů, která podle všeho přicházejí v úvahu jako vaši nástupci. Dominik Duka, Jan Graubner, Jan Baxant. Jsou to jména, která má v rukou nuncius?

Novináři mají právo spekulovat a přemýšlet o tom, kdo to bude. Nic víc k tomu neřeknu. Ani nemohu.

Ale vždyť vy se také vyslovujete ke svému nástupci, i vy to ovlivňujete.

Jistě. Když jsem před dvěma roky podával demisi, tak jsem podal i svůj návrh na nástupce.

Je tam jedno z těch jmen?

Neřeknu. Nemohu, porušil bych tím pravidla.

Co si podle vás někdo vybaví za rok, až vysloví jméno kardinál Vlk?

Možná jen vzpomínku. Posledních dvacet let bylo pro naši církev obdobím bojování, nebylo to lehké. Byl tady ze strany politiků tlak a určitá snaha, aby se zablokovalo řešení některých důležitých věcí. Smlouva s Vatikánem, majetkové vyrovnání s církvemi či spor o katedrálu sv. Víta. Emoce v tomto státě byly někdy příliš velké, takže se mnohé věci nepodařilo vyřešit.

Politická situace ovlivnila i váš obraz?

Byl jsem bojovník už proti komunismu. Jsem v linii bojovníků. Kardinál Beran a kardinál Tomášek byli moji předchůdci. Byl jsem možná více soustředěný na snahu dobrat se práva a spravedlnosti než na kontakty s politiky. Někdo to může považovat za chybu.

Jak se vlastně postupuje, když jde papež navštívit některou zemi? Je to po dohodě českých zástupců a Vatikánu, či si vše vybírá Svatý stolec?

Vybírá to papež se svými spolupracovníky. Řídí se podle různých naléhavých okolností či podle pastoračních potřeb. U nás je malý počet věřících a papež přijíždí, aby nás povzbudil.

Je zde něco naléhavého, jak jste před chvílí říkal?

Myšlenka navštívit Česko vznikla už v roce 2005, kdy jsme jako biskupská konference navštívili papeže. Každý biskup má s papežem i soukromý rozhovor a já jsem s ním hovořil o jeho připravované návštěvě rodného Bavorska. Řekl jsem mu, že Bavoři jsou sousedé a že by bylo krásné, kdyby navštívil na skok Prahu. Tehdy řekl ano. Pak se ale ukázalo, že to nepůjde, protože jel do Mnichova a ne do Berlína a nebylo možné, aby tedy navštívil hlavní město jiného státu. Podobná situace nastala při jeho cestě do Rakouska. Nakonec před rokem s myšlenkou na cestu k nám přišel sám, nosil to v srdci.

Vy jste napsal, že návštěva se uskuteční na pozadí nevyřešených věcí. Už jste o tom hovořil: smlouva s Vatikánem, církevní restituce a katedrála. Bude se o těchto problémech jednat při papežově návštěvě?

Nemyslím si to. Papež bude sice hovořit s prezidentem, ale s ním o tom mohl hovořit už při jeho návštěvě Vatikánu. Státní sekretář Vatikánu, který je jakoby premiérem, bude mít schůzku s premiérem Fischerem. Tam by se podobná jednání dala očekávat. Já se domnívám, že papež nebude veřejně o těchto citlivých věcech hovořit.

Není to už ostuda, že nám jako jediné zemi v Evropě léta chybí smlouva s Vatikánem?

Je! Jenže je to zapotřebí posuzovat komplexně s celkovou politickou a společenskou situací u nás. V 90. letech neměli politici vůli tyto věci řešit, věnovali se ekonomické transformaci. Za kulisami někteří

říkali - nesmíme dovolit, aby byla církev politicky a ekonomicky silná.

Trvá to svým způsobem dodnes?

Za vlády Miloše Zemana se něco pohnulo. Dohoda s Vatikánem je mezinárodní smlouva a garantuje náboženské svobody dané ústavou. Jenže ministerstvo kultury za Pavla Dostála a za ředitelky Řepové, která vedla odbor církví, mělo tendenci zúžit prostor pro svobodu církve, který se jim zdál příliš veliký.

Proč?

Měli v hlavách rezidua minulého režimu. Řekli, že když zakládáme církevní instituce, třeba charity, že k tomu musíme mít nejdříve souhlas ministerstva kultury. To je komunistický systém. Dali to do církevního zákona, který se díky senátorům dostal k Ústavnímu soudu. Ten škrtnl čtyři paragrafy jako protiústavní, ale ministerstvo udělalo další novelu, některé škrtnuté věci tam znova zařadili. Vatikánská smlouva měla pak garantovat tuto omezenou svobodu pro církve. To odmítáme. Pokud se máme s Vatikánem dohodnout, tak se musí napřed změnit církevní zákon. Poslední jeho novela leží na Legislativní radě vlády, zatím se neprojednala.

Můžeme být tedy další léta bez smlouvy s Vatikánem?

Ano.

Jak vlastně hodnotíte Benedikta XVI.? Protože jeho zvolení provázely nejrůznější výhrady.

Když byl zvolený, tak se říkalo, že je těžké nastoupit po charizmatickém Janu Pavlu II. Myslím, že se ale do své role rychle vžil. Jeden německý novinář napsal, že s Janem Pavlem II. jsme víru prožívali, s Benediktem ji promýšlíme. Ta charakteristika sedí. Papež je bývalý profesor, teolog, člověk velmi vzdělaný, to se projevuje ve všem, co dělá. Rozdíl mezi vzpomínanými papeži je ale zjevný.

Benedikt říká, že by opustil určitou masovost, kterou do katolické církve vnesl Karol Wojtyła, a spíše by se orientoval na pevné jádro katolíků. Je to změna taktiky?

Jenže je zajímavé, že na audience současného papeže chodí více lidí než předtím. Nemám dojem, že v tom určitá masovost nezůstala. Jan Pavel II. byl svým způsobem trochu herec, byl hodně otevřený, upřímný, hodně komunikativní. Benedikt XVI. je sice také komunikativní, ale zůstává profesorem.

Česko patří k zemím, kde věřících moc není, ale těch, kteří jsou skutečně aktivní směrem k svému náboženství, ubývá rychle i v takových zemích, jako je Itálie či Španělsko. Co má církev v takové situaci dělat?

Máte pravdu...

... už jsem myslel, že řeknete svatou pravdu.

To ne. Situace, kterou popisujete, je poplatná postupující sekularizaci v tom smyslu, že současný člověk si zárlivě střeží svoji svobodu. Takže se lidé těžko podrobují některým církevním normám. A pak otázky při sčítání lidu v některých zemích jsou kladeny špatně. Dotaz zní: ke které církvi patříte? Moderní člověk se nechce vázat. V Německu a Rakousku jakoby ubývá katolíků, protože nechtějí platit církevní daň, ale zůstávají přitom věřící. Čísla někdy proto mohou ukazovat na něco jiného.

U nás je to stejné?

Ano. Mnoho lidí, i když tvrdí, že nejsou příslušníci některé z církví, tak současně říkají, že nejsou ateisté, že něco nad námi musí být.

Společnost je dnes roztěkaná, padají tradice, zvyky. Co má církev dělat, aby si udržela své

"ovečky"?

Sekularizovaný svět dneška chce vidět, chce se dotknout, nechce slyšet přednášky ani naše kázání. Ale existují velká celosvětová církevní hnutí. Jejich členové žijí věrně evangelium, udělají s ním zkušenosti ve svém životě a pak o tom vydávají svědectví. A tak se jim daří přes evangelium oslovovat hodně lidí. My jsme vyšli z komunismu, v němž byla církev pod kontrolou, ale potřebujeme se naučit ve všedním životě žít evangelium a vydávat o něm pravdivé, životem nesené svědectví.

Neskončí to nakonec tak, že budou především mše na internetu, katolíci budou mít své skupiny na Facebooku, že půjde jen o elektronická svědectví?

Nevěřím tomu. Jistěže používáme a budeme používat internet, ale naše společenství musí být živé, přes Facebook by něco podobného nefungovalo. Když se v některé farnosti vytvoří otevřené, živé společenství, tak lidé, kteří přicházejí, pak říkají - tady je něco zvláštního, a to přitažlivé společenství vnímají.

Katolická církev je tradičně konzervativní ve svých názorech. Chápu, že nebudete podporovat potraty či eutanazii, ale nemá mít člověk možnost, ať se rozhodne sám?

Rozumím vám, dobře vím, že nabídka učení církve nemůže mít stejnou formu jako před sto lety. Nejde pořád lidem jen říkat - musíš, musíš, musíš. Kristus vyzýval apoštoly, aby sledovali znamení času, to znamená, že vyvíjející se doba přináší i pro život křesťana nejrůznější impulzy, například týmovou práci, globalizaci. Církev nemůže zůstat těmto znamením uzavřená a musí třeba rozvíjet hluboké společenství, které Kristus přinesl.

Proč však nenecháte na svědomí jednotlivého člověka, když chce jít například žena na potrat?

Morálka v minulosti byla striktněji řízena příkázáním, předpisy, do toho se člověk musel vejít. Dnes je v morálce kladen více důraz na svobodné rozhodnutí a vlastní zodpovědnost, zvláště ve věcech, které nejsou dány striktně evangeliem. Ale moje svoboda je omezena zjevenou pravdou, kterou Kristus přinesl. Tu musím přijmout. Jestliže je v Desateru "nezabiješ", tak se s tím nedá hnout! Když koncem padesátých let u nás začaly potraty, tak se tvrdilo, že embryo není ještě člověk. Dnešní věda říká, že po spojení buněk je to zárodečně člověk. My musíme chránit jeho život.

Pokud je žena věřící, a přesto chce jít na potrat, jde to dohromady, nebo kategoricky říkáte ne?

Nejde. Potrat je utrácení života. Falešně se říká, že je to právo té ženy, ale tím se rozhoduje proti životu druhého. S tím nemůžeme souhlasit, každý má právo na život, i ten nenarozený. Koho právo je větší?

Já říkám, že každý se může rozhodnout sám.

Souhlasím. Ale máme se rozhodovat podle pravdy. "Nezabiješ" je nejen příkázání Boží, ale i obecné přesvědčení dlouhých staletí! Utratit život druhého je proti této pravdě. Je řada možností, jak to řešit, dítě donosit a dát ho k adopci, na kterou mnoho lidí čeká. A eutanazie? Podívejte se na jednu církevní záležitost - hospicové hnutí. Tam se ukazuje bez výjimky, že když je člověk obklopen láskou a péčí, tak ani při vážném poškození zdraví o eutanazii nežádá a může důstojně dožít. Existuje tedy cesta, že nemusíme člověka dohnat k sebevraždě.

Problémem pro tradiční evropské církve může být i demografická předpověď pro Evropu.

Odhady hovoří o tom, že se v příštích desetiletích na kontinentu zvýší zejména počet muslimů.

Vy prosazujete toleranci, část muslimů netoleranci. Není naší moc velkou vstřícností ohrožována sama existence evropské civilizace?

Islám se svým způsobem chápání náboženství a se svou kulturou žije v některých směrech ve

středověku. Muslimové sem přicházejí a požívají veškerá práva vyspělé demokratické sekulární společnosti. Když však křesťan přichází do islámských zemí, nedopřávají mu tam tu svobodu, kterou my popřáváme jim tady. Neexistuje tedy reciprocita.

Neoslabuje se tím Evropa sama?

Je to tak. Jsme tady v pasti lidských práv, která nepočítají s "právem" a pravdou Boží. Muslimové pokládají náš životní styl za pohanský a přicházejí sem se svou vírou, aby podle ní zde obnovili život podle "Božích pravd". Zaplavují Evropu. To, co se jim nepodařilo vojensky, silou, když byli v 17. století u Vídně poraženi, to se jim dnes daří širokou bránou lidských práv.

Neměla by i katolická církev proto změnit taktiku?

Ale jak? Nic v tom dělat nemůžeme. I vatikánský koncil hovořil o náboženské svobodě. Pokud ji chceme pro sebe, musíme ji jako demokraté dopřát i jiným. Muslimové náboženskou svobodu neuznávají, víra je svrchovaný zákon, který musí být přijat. Nebezpečí nastává, když je víra špatně interpretována, proti přirozenému zákonu, a je násilím vnučována. Já odmítám náboženství jako státní záležitost, jak to vnímají muslimové. Naše sekularizace a pohanství je přitom výzvou pro ně, aby nám do Evropy přinesli svou víru a svoji kulturu, protože v ní vidí důležité dobro pro život.

Chystáte se na odchod, co dělá primas v důchodu?

Nebudu vázán nějakými zvláštními povinnostmi k diecézi. Mohu třeba sepisovat paměti.

Plánujete to?

Určitě. Vedle duchovních knih bych chtěl popsat vývoj politických a společenských vztahů během posledních dvaceti let.

Tím některé politiky nepotěšíte.

To asi ne, to vím. Ale jde mi o pravdivý obraz událostí. Nechci, aby některé věci upadly do zapomenutí. Například jak naše církev po revoluci usilovala o usmíření s Němci. Čekali jsme, že se toho více chopí politici, kteří místo toho často používali nacionální kartu ve vzájemných vztazích. A přitom je to důležitý prvek pro stavbu sjednocené Evropy. Chtěl bych na tom začít pracovat hned v prvním roce důchodu.

Další články k tématu: [Papež Benedikt XVI. v Česku](#)

Autoři:

[Viliam Buchert](#)
MF DNES